

ORTADOğU GÜNDEMİ

25-31 Temmuz 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR), Rusya'nın Ukrayna'ya karşı açtığı savaş için topladığı, naklettiği ve sayılarının yaklaşık iki bin olduğu tahmin edilen Suriyeli paralı askerlerin, şu ana kadar Ukrayna'da yürütülen Rus askerî operasyonlarına katılmadıklarını belirtti. Dolayısıyla, söz konusu savaşta bugüne kadar hiçbir Suriyeli savaşçının hayatını kaybetmediği bildirildi.¹

Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, Bloomberg ile gerçekleştirdiği mülakatta Suriye krizine ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Olası Suriye harekâtıyla ilgili, "biz kimseden izin alacak değiliz. Kimseye bir takvim açıklamak zorunda değiliz" diyen Kalın, "kendi güvenlik risklerimizle ilgili değerlendirmemiz bağlamında böyle bir operasyon her an yapılabilir" ifadelerini kullandı.²

Cezayir Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra, Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun'un Özel Temsilcisi olarak gittiği Suriye'de Esad rejiminin Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad ile bir araya geldi. "Suriye ile derin ilişkilerimiz var, iki ülke arasında ilişkiler daha da geliştirilmeli" diyen Lamamra, "Suriye'nin Arap Birliğinde olmaması ortak Arap çalışmasına zarar vermektedir. Arap yönetiminde Suriye de olmalı" ifadesini kullandı. "Cezayir, 11 yıldır Suriye halkının yanında durdu" diyen Faysal Mikdad ise Suriye rejiminin 1-2 Kasım'da Cezayir'de düzenlenecek Arap Birliği zirvesine henüz hazırlık yapmadığını söyledi.³

• Suriye Rejimi

Rejim güçleri, Halep ilinin İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesi sınırları içinde yer alan Kefer Teal köyündeki sivil yerleşimleri karadan karaya atış yapılan silahlarla hedef aldı. Sivil Savunma (Beyaz Baretliler) kaynaklarından alınan bilgiye göre, saldırıda aynı aileden 2 çocuk hayatını kaybetti, en az 2 sivil yaralandı. Sivil Savunma ekipleri yaralıları çevredeki hastanelere sevk etti.⁴

Suriye'nin batısındaki Hama'da 24 Temmuz'da kilise açılışına drone ile saldırı düzenlendi. Olayda 1 kişi ölürken, 12 kişi yaralandı. Ayasofya Camisi'nin ibadete açılmasına tepki olarak Sukaylabiyah'ta inşa edilen kilise, Şam ve Moskova tarafından destekleniyordu. Saldırıyı doğrulayan Birleşik Krallık merkezli Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, yaralı sayısının 6 olduğunu duyurdu.⁵

1 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3784246/sohr-ukrayna-savasinda-su-ana-kadar-suriyeli-savascilar-yer-almadı>

2 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/turkey/270720223>

3 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3778776/cezayir-esed-rejiminin-arap-birligine-geri-alinmasini-istiyor>

4 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3789986/esed-rejiminin-halep-kırsalındaki-saldirisinda-2-cocuk-öldü>

5 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3778221/suriyenin-ayasofyasina-dronelu-saldırı>

• Fırat'ın Doğusu

Suriye'de sivillere yönelik hak ihlallerini belgeleyen Suriye İnsan Hakları Ağı'ndan (SNHR) yapılan yazılı açıklamaya göre, SDG adını kullanan terör örgütü YPG, işgalinde tuttuğu Rakka ilinde 30 Temmuz'da 16 yerel medya çalışanını alıkoydu. Basın çalışanlarının korunması gerektiğine vurgu yapılan açıklamada, örgütün "casusluk" suçlamasını öne sürerek alıkoyduğu yerel medya çalışanlarının derhâl serbest bırakılması istendi. Medya mensuplarının YPG'li teröristler tarafından alıkonulmasını kınayan ağ, örgütün işgalinde tuttuğu bölgelerde basın özgürlüğünü ortadan kaldırmaya yönelik adımlar attığına vurgu yaptı.⁶

Suriye resmî haber ajansı SANA'nın aktardığına göre, Haseke'nin güneyindeki Şeddadi kentinde bulunan ABD üssü roketlerle hedef alındı. Roketlerden biri üssün içine isabet ederken diğerleri ise üs etrafına düştü. Roketli saldırı sonrası Uluslararası Koalisyon'a ait helikopterler bölgenin üzerinde gözlem uçuşu gerçekleştirdi.⁷

Türkiye'nin desteklediği Suriyeli muhalif gruplarından bir askerî kaynak, Suriye rejim güçleri ve SDG'nin Halep kenti yakınındaki bölgelerde Rusya'nın katılımıyla "savaş simülasyonlu askerî tatbikat" gerçekleştirdiğini bildirdi. Kaynak, "Rus subaylar ve Suriye rejiminin yüksek rütbeli subaylarının sevk ve idaresinde düzenlenen tatbikatlarda askerî unsurların Türk güçleri ve Suriyeli muhalif gruplara karşı eğitilmesi amaçlanıyor" ifadelerini kullandı.⁸

ABD'ye ait yeni bir araç konvoyu 27 Temmuz Çarşamba günü Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Askerî ve lojistik malzeme yüklü yaklaşık 30 tırdan oluşan konvoyun Suriye'nin Haseke vilayetinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine hareket ettiği bildirildi. Söz konusu bu konvoyun ABD'nin temmuz ayında Suriye'nin kuzeydoğusuna gönderdiği beşinci araç konvoyu olması ise dikkat çekici bir gelişme olarak kaydedildi.⁹

Suriye'nin Halep ilinde, terör örgütü YPG işgalinde bulunan Münbiç'teki esnaf, örgütün sivilleri alıkoyarak zorla silahlı kadrosuna katma uygulamasını protesto etmek için kepenk kapattı. Sosyal medya üzerinden aşiretlerce yapılan kepenk kapatma çağrılarına ilçe merkezindeki esnafın önemli bir bölümünün karşılık verdiği kaydedildi.¹⁰

• Güney Suriye

Suriye'nin güneyinde bulunan Dera'nın batı kırsalındaki Tafas ilçesi ile Yaduda ve Muzayrib kasabaları, Suriye rejim güçlerinin çarşamba akşamından bu yana bölgedeki askerî operasyonlarını artırmasının ardından genel bir gerginliğe şahitlik etti. Rejim güçleri tarafından

6 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ypg-pkk-rakkada-16-medya-calisanini-alikoydu/2650007>

7 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/270720228>

8 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3791511/rejim-gucleri-ve-sdg-suriye-nin-kuzeyinde-askeri-hareketliliğini-artıyor>

9 <https://www.syriahr.com/en/261294/>

10 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/munbic-esnafi-ypg-pkknin-gencleri-zorla-silah-altina-almasina-karsi-kepenk-indirdi/2647943>

çarşamba akşamı söz konusu alanlarda takviye birliklerinin toplanması ve bunların saldırı düzenlemesi sonucu bir genç yaşamını yitirdi, üç kişi de yaralandı. Yaşanan gerilimin akabinde Dera Merkezi Müzakere Komitesi ile Suriye Güvenlik Komitesi bir araya geldi. Görüşmenin ardından bir ön formül üzerinde uzlaşma sağlandı ve taraflar arasında ateşkes ilan edildi.¹¹

Euronews'in aktardığı habere göre, hafta sonu Suriye'nin Süveyde kentinde bir kent sakininin gözaltına alınması, bölge halkını barikatlar kurup hükûmet destekli silahlı çetelerin üyelerini gözaltına almaya ve üslerini de kuşatmaya sevk etti. Bölge sakinleriyle devlet güvenliği birimlerine bağlı silahlı çeteler arasında çıkan çatışmalarda en az 17 kişinin öldüğü ve onlarca kişinin yaralandığı bildirildi. Çatışmalarda ölenlerin çoğunun devlete bağlı çetelerin üyeleri olduğu ve perşembe günü ölenler için sessiz bir cenaze töreni düzenlendiği kaydedildi. Şam yönetimi yetkilileri, çatışmalarla ilgili yorum yapmazken el Watan gazetesi, olayların durduğunu ve çözüm için müzakerelerin sürdüğünü bildirdi. Reuters'ın haberine göre, hafta sonu kaçırılan Süveydeli şahıs serbest bırakıldı.¹²

Suriye'nin güneyinde Dürzi nüfusunun çoğunlukta olduğu Süveyde ilindeki yerel milis güçlerin, rejimin güvenlik servisleriyle yakın ilişkileri bulunan ve "uyuşturucu üretimiyle adam kaçırmayı meslek edinmiş terör örgütlerine" yönelik askerî operasyonlarını sürdürdüğü kaydedildi. Düzenlenen operasyonlarda şimdiye kadar 19 kişinin öldürüldüğü ifade edildi.¹³

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

30 Temmuz 2022'de Millî Savunma Bakanlığından yapılan açıklamada, "Teröristler için kendilerini bekleyen sondan kaçış yok. Suriye'nin kuzeyindeki Barış Pınarı bölgesine taciz ateşi açan ve saldırı hazırlığında olan 13 PKK/YPG'li terörist, kahraman komandolarımız tarafından etkisiz hâle getirildi" ifadelerine yer verildi.

Türkiye sınırına 18 kilometre uzaklıktaki Tel Rifat ilçesini 6 yılı aşkın süredir işgalinde tutan YPG/PKK'lı teröristler, 26 Temmuz'da sabah saatlerinde Halep ilinin kuzey kırsalında askerî muhaliflerin kontrolündeki Mare ilçesine sızma girişiminde bulundu. Bunun üzerine harekete geçen SMO, Tel Rifat'ın doğusundaki Şeyh İsa ve Tel Rifat yönünden saldırı girişiminde bulunan teröristlerle çatıştı. Askerî muhalifler ağır silahlarla sızma girişimini püskürttü. Yerel güvenlik kaynaklarından edinilen bilgiye göre, çatışmada kayıplar veren YPG/PKK'lı teröristler çekilmek zorunda kaldı.¹⁴

11 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3786911/suriyenin-guneyindeki-tafasta-ateskes-anlasmasina-varildi>

12 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/syria/28072022>

13 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3788931/suveyda-da-yerel-milisler-uyusturucu-cetesinin-peşine-duştü>

14 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tel-rifatta-yuvalanan-ypg-pkknin-smo-hatlarina-sizma-girisimi-engellendi/2645883>

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

İran destekli Şii çatı kuruluş olan Şii Koordinasyon Çerçevesi'nin başbakan adayı olarak Muhammed Şiya es-Sudani'yi belirlemesi Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr tarafından olumsuz karşılandı. Sadr'ın takipçileri 27 Temmuz günü Yeşil Bölge'yi doldurarak Sudani'nin adaylığını protesto etti. Takipçilerini, eylemin amacına ulaştığını belirterek sokaklardan geri çeken Mukteda es-Sadr, takipçilerini 29 Temmuz akşamı tekrar sokaklara döktü.¹⁵ Eylemcilerin, 30 Temmuz günü Yeşil Bölge'de yer alan Irak Parlamentosuna girmesi güvensizlik ortamını arttırırken,¹⁶ gösterilerde 125'den fazla kişinin yaralandığı belirtildi.¹⁷ Sadr, bu eylemin siyasi sistemde radikal bir değişiklik için büyük bir şans olduğunu açıkladı.¹⁸ Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi başta olmak üzere önde gelen siyasi liderler ülkedeki siyasi tıkanıklığı yapıcı diyalogla çözme çağrısı yaparken, Şii Koordinasyon Çerçevesi kendi taraftarlarına barışçıl gösteri yapmak üzere sokağa çıkma çağrısı yaptı.¹⁹ Gerginliğin artmasının ve Irak Parlamentosunun Sadr'ın takipçileriyle dolmasının, parlamento oturumlarının ertelenmesine yol açtığı belirtildi. Şii Koordinasyon Çerçevesi'nden gelen açıklamalar, gösterinin, darbeye zemin hazırlayabileceğini vurgularken, Irak Savunma Seferberlik Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Abdel Nasır Salman el-Aqabi'nin de eyleme katılması dikkat çekti.²⁰

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Başkanı Neçirvan Barzani, Irak'ın siyasi durumunu ve güncel gelişmeleri endişeyle takip ettiğini belirterek Iraklı tarafları, sorunların diyalog yoluyla çözümü için Erbil'e davet etti. Şii Koordinasyon Çerçevesi Sözcüsü Ahmed el-Esadi, Neçirvan Barzani'nin davet ve "ulusal diyalog" çağrısını olumlu bulduklarını belirterek mevcut krizin aşılması için Irak halkının çıkarlarını temel alan, meşru ve anayasa çerçevesindeki her türlü çözüme hazır olduklarını açıkladı.²¹

Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) Müzakere Kurulu Başkanı Fuad Hüseyin, Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Başkanı Bafel Talabani ile Irak'ta yeni hükûmetin kurulmasını ve Irak Cumhurbaşkanlığını görüşmek üzere Bağdat'ta bir araya geldi. Görüşmede güncel siyasi durum, Irak'ta hükûmetin kurulması ve Irak cumhurbaşkanının seçilmesi konuları masaya yatırılırken, toplantıların devam edeceği belirtildi.²²

15 <https://edition.cnn.com/2022/07/27/middleeast/iraq-protests-baghdad-green-zone-intl/index.html>

16 https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-31/iraq-cleric-s-followers-camped-out-in-parliament-for-2nd-day?utm_source=google&utm_medium=bd&cmpid=google#xj4y7vzkg

17 <https://www.bbc.com/news/av/world-middle-east-62362895>

18 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-31/iraq-s-top-shiite-cleric-urges-more-to-join-parliament-takeover?srnd=premium>

19 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/01082022>

20 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/An-Iraqi-General-joins-the-Sadrist-demonstrators>

21 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/01082021>

22 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/29072021>

• Güvenlik

28 Temmuz'da terör örgütü PKK mensubu 3 teröristin Peşmerge güçlerinin olduğu noktalardan geçmek istemesinin engellenmesi üzerine PKK mensuplarının peşmergeye ateş açtığı aktarıldı. Saldırıda 1 peşmergenin yaralandığı belirtildi.²³

Irak hükûmetine bağlı Güvenlik Medya Ağından yapılan yazılı açıklamada, Kerkük'ün güneyinde varlık gösteren ve saldırı hazırlığındaki terör örgütü IŞİD mensuplarına yönelik operasyon yapıldığı aktarıldı. Kerkük'ün güneyindeki Reşad nahiyesi yakınlarında bir köye baskın düzenleyen güvenlik güçleri, 7 IŞİD mensubunu gözaltına aldı.²⁴

Millî İstihbarat Teşkilâtı (MİT), terör örgütü PKK'nın sözde yürütme konseyi üyesi "Berivan Zilan" kod adlı Hatice Hezer'i, Süleymaniye'de düzenlenen nokta operasyonla etkisiz hâle getirdi.²⁵

Duhok'un Zaho ilçesinde turistlere yönelik gerçekleştirilen saldırının ardından Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde BM Güvenlik Konseyi oturumu düzenlendi. Birleşmiş Milletler (BM) Irak Özel Temsilcisi Jeanine Hennis Plasschaert, oturumunda yaptığı konuşmada, Duhok saldırısıyla ilgili Irak başbakanıyla yaptığı görüşmeyi aktarırken Türkiye'nin konuyu netleştirmek için birlikte ele alma konusunda iş birliğine açık olduğunu belirtti.²⁶ Iraklı makamlar saldırının sorumlusu olarak Türkiye'yi itham ederken, Türkiye suçlamaları reddetmişti.

Iraklı yetkililerin Duhok saldırısından Türkiye'nin sorumlu tutması üzerine ülkede Türkiye karşıtı eylemlerin yapıldığı görüldü. 27 Temmuz'da Türkiye'nin Musul Başkonsolosluğuna roketli saldırı düzenlenirken, saldırının can kaybına sebep olmadığı belirtildi. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada; Irak makamlarına, terörle mücadele odaklanma ve Irak toprakları üzerinden komşu ülkelere ve diplomatik temsilciliklere tehdit oluşturan terör mevcudiyetlerine son verme çağrısı yapıldı.²⁷ BM tarafından paylaşılan yazılı açıklamada BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, "Tüm güvenlik birimlerinin, barışçıl toplanma ve tüm devlet kurumlarının ve diplomatik misyonların korunmasını sağlama çabalarında Irak hükûmetiyle iş birliği yapmasının" önemine değindi.²⁸

Irak Ortak Operasyonlar Komutan Yardımcısı Abdülemir el-Şemmeri komutasında üst düzey güvenlik ve askerî heyeti, Duhok'ta Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ile PKK arasında çatışmaların yaşandığı sınır bölgelerinde incelemelerde bulundu. Şemmeri, sınır bölgelerini Peşmerge ile kontrol etmek için ortak plan yaptıklarını söyledi.²⁹

23 <https://www.basnews.com/tr/babat/766691>

24 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kerkukte-deasa-karsi-baslatilan-operasyonda-7-terorist-yakalandi/2650085>

25 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/mit-terror-orgutu-pkk-kcknin-sozde-ust-duzey-yoneticisini-suleymaniyede-etkisiz-hale-getirdi/2647510>

26 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-turkiye-irak-ile-duhok-meselesini-ortaklasa-gorurmeye-hazir/2646515>

27 https://www.mfa.gov.tr/no_-233_-musul-baskonsoloslugumuza-yonelik-saldiri-hk.tr.mfa

28 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/guterres-diplomatik-misyonların-korunması-icin-irak-hukumetiyle-is-birliginin-onemini-vurguladi/2648224>

29 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/280720224>

• Ekonomi

Irak Petrol Bakanlığından yapılan açıklamaya göre haziran ayında petrol ihracatından elde edilen gelirin 11 milyar 300 milyon dolara ulaştığı belirtiliyor. Analistler bu rakamın 100 milyon varilden fazla miktarda petrole tekabül ettiğini ifade ederken, Irak'ın şubat ayından sonra art arda rekor düzeyinde petrol ihracatı yaptığı belirtiliyor.³⁰

Irak Merkez Bankası Başkanı Mustafa Galip Muhif, Lübnan Enerji Bakanı Valid Fayyad ile yaptığı görüşmede Irak'ın akaryakıt ihraç anlaşmasından doğan borçlarını ödeme mekanizmaları hakkında görüş alışverişinde bulundu. Görüşmede, Bağdat ve Beyrut arasındaki ikili iş birliği ele alındı.³¹

• Sağlık ve Sosyal Hayat

31 Temmuz 1983'te Baas rejimi tarafından Kürtlere karşı yapılan katliamın 39. yıl dönümü vesilesiyle katliamın kurbanları anıldı. Katliam, Irak ve IKBY makamları tarafından lanetlenirken, 100 kurbanın cenazesi Barzan'a getirilerek törenle defnedildi.³²

Irak Kültür, Turizm ve Antik Eserler Bakanı Hasan Nazım, Suriye Turizm Bakanı Muhammed Rami Martini ile Şam'da bir araya geldi. Görüşmede, iki ülke arasında turizmin geliştirilmesi ve sınır geçiş prosedürlerinin düzenlenmesi değerlendirildi.³³

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Başbakanlığı Basın Bürosundan yapılan açıklamada, Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, siyasi parti liderleriyle Irak ulusal grupları ve temsilcilerinin Başbakan Kazimi'nin çağırısı üzerine toplandığı bildirildi. Toplantıda, Duhok'a bağlı Zaho ilçesinde yapılan saldırının ele alındığı vurgulandı. Toplantıya katılan siyasi liderler arasında bulunan Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan'ın sosyal medya hesabından yapılan paylaşımda, Türkiye ve Irak tarafından olayın soruşturulması için komisyonun oluşturulmasını teyit ederek Irak-Türkiye sınırının, Irak Federal Güçleri tarafından korunması ve anayasal çerçeve kapsamında Irak topraklarında bulunan ve komşu ülkelerin güvenliğini tehdit eden terör örgütlerinin sınır dışı edilmesi talep edildi. Turan ayrıca, Irak güvenlik kaynaklarına dayanarak Kerkük'te varlık gösteren terör örgütü PKK'nın ITC'ye yönelik tehdidinin devam ettiğini de belirtti.³⁴

Irak Türkmen Cephesi (ITC) ve Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi Başkanı Hasan Turan, Duhok'a bağlı Zaho ilçesinde meydana gelen saldırıya ilişkin bir bildiri yayımladı. Bildi-

30 <https://atalayar.com/en/content/iraqs-oil-sales-hit-record-highs-fourth-month-row>

31 <https://ina.iq/turkmen/33627-merkez-bankas-bakan-lubnan-enerji-bakan-ile-irakn-aidatlarn-odeme-mekanizmalar-goruyor.html>

32 <https://www.basnews.com/tr/babat/766986>

33 <https://www.iraqnews.com/iraq/iraqi-syrian-talks-to-develop-tourism-cooperation/>

34 <https://www.facebook.com/photo?fbid=582130400147273&set=pcb.582130476813932>

ride, Zaho ilçesine yapılan saldırıda şehit olanların ailelerine başsağlığı, Allah'tan rahmet, ailelerine sabır ve teselli, yaralılara acil şifalar dileyerek, "Irak'ta terör örgütlerinin veya yasa dışı silahlı grupların varlığının ülkeyi çeşitli şekillerde hedef alma imkânı sağladığını her zaman çok net bir şekilde ifade ettik ve bunun için Irak'ın silahlı gruplardan uzak tutulmasını talep ettik ve etmekteyiz. Irak'ı zor bir durum hâline getiriyorlar. Irak topraklarının komşu ülkelere karşı herhangi bir saldırı sahası hâline gelmesine izin vermeyen Irak Anayasası'nın temel olarak ihlalidir. Bu bağlamda, kanın her şekilde dökülmesini kınıyor, Irak ve Türk yetkilileri bu saldırının kimler tarafından gerçekleştirildiği ve failerin adalete teslim edilmesi için acil ve ortak bir soruşturma komisyonunun kurulmasına davet ediyoruz. Irak hükûmetini, Irak'a hizmet etmeyen çatışmalara girmekten uzak tutma çabalarını sürdürmeye çağırıyoruz" ifadeleri yer aldı.³⁵

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, ITC Babil İl Başkanlığına ziyaret düzenledi. Ziyarette, ITC'nin Babil faaliyetleriyle ilgili bilgiler paylaşıldığı belirtildi. Turan ayrıca, ITC Babil İl Başkanı Hazım Aydın'a rahatsızlığı nedeniyle geçmiş olsun dileklerinde bulundu. Turan'a ziyarette ITC Bağdat İl Başkanı Gülşen Celal de eşlik etti.³⁶

Fetih Koalisyonu Kerkük Milletvekili Garip Asker'in yaptığı açıklamada, "Irak'ta kurulacak yeni hükûmet kabinesinde Türkmen haklarının elde edilmemesi durumunda hükûmetten çekilmemiz söz konusu olacak. Biz Türkmenler olarak Irak'ta kurucu ana unsuruz. Irak'ın birliği için çok fedakârlık yaptık" ifadelerinde bulundu.³⁷

Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, liste bünyesinde bulunan Türkmen siyasi parti yetkilileriyle toplantı düzenledi. Toplantıda anayasal menfaatlerin ortaklık ilkesine uygun olarak etkinleştirilmesi ve Türkmen haklarının güvence altına alınmasının desteği teyit edildi. Turan, Bağdat'taki siyasi güçlerin ve kitlelerin liderleri toplantısına katılımı hakkında bir brifing verdi. Turan, Türkmen vizyonunun anayasal hakların etkinleştirilmesi, ulusal ortaklığı dikkate alan bir hükûmetin kurulmasıyla ilgili olduğunu vurguladı. Turan, Türkmen birliğini güçlendirmeye ve Türkmen halkının meşru haklarını beklenen ulusal menfaatler doğrultusunda elde etmeye yönelik çabaları yoğunlaştırmaya da çağrıda bulundu.³⁸

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Ulusal el-Hikme Akımı'nın kuruluş yıl dönümü dolayısıyla kutlama mesajı yayımladı. Turan yayımladığı kutlama mesajında, Ulusal el-Hikme Akımı Lideri Ammar el-Hekim'i kutladı. Kutlama mesajında Turan, ülkedeki tüm siyasi süreçlerde hareketin sağlam duruşu, tüm siyasi ortakların görüşlerini birbirine yakınlaştırması ve özellikle Türkmenlerin taleplerine değer vermesini ve siyasi süreçteki yerini savunmasından övgüyle bahsetti. "Bu münasebetle Ulusal el-Hikme Akımı'nın devam eden ulusal projesine desteğimizi sürdüreceğiz. Ayrımcılık

35 https://www.tebaajansi.com/irak/turandan-zahodaki-saldiriya-iliskin-aciklama-h296722.html?fbclid=IwAR3Dp9Ro5m_4qJZbtK7x6hThVmftmNERXW2_tMB8HtEG2I9UllVdTw2zMDg

36 <https://www.facebook.com/photo?fbid=580475470312766&set=pcb.580332050327108>

37 <https://earthiq.news/archives/117681>

38 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37990-birlesik-irak-turkmenleri-cephesi-listesi-toplanti-duzenledi.html>

ve nefretten vazgeçilmesi ve diğerlerinin dışlanmasına karşı mücadele çağrısında bulunan Ulusal el-Hikme Akımı'nın dengeli ulusal söylemini korumaya yönelik mantıklı girişimlerini memnuniyetle karşılıyoruz. Mesajda ayrıca, sorunlara bir Irak çözümü olmasını ve ülkemize kalkınma, istikrar ve güvenliği getirecek bir çözüm olmasını temenni ediyoruz" ifadeleri yer aldı.³⁹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan'ın sosyal medya hesabından yapılan açıklamada, şu anki parlamentonun feshedilmesi gerektiği paylaşıldı. Paylaşımında, Bağdat'ta yaşanan olayların ve siyasi gidişatın yeniden değerlendirilmesi gerektiğini belirten Turan, "Seçim 2018'den bu yana yolsuzluk yapanlar Iraklıların iradesine ihlal yapmakta. Bu gidişatın düzelmesi için ciddi adımlar atılmalı" dedi. Turan, "Hâlihazırdaki parlamento feshedilmeli ve yeni seçim yasasıyla yeni seçim komiserliğiyle erken seçimlere gidilerek milletin gerçek iradesi temsil edilmeli" ifadelerini kullandı. Her şeyden önce, "tüm siyasi liderlerin uzlaşmasında bir araya gelmesi gerektiğini" söyleyen Turan, "ülkedeki tüm kesimleri kucaklayacak yeni ulusal sözleşmesine varılmalıdır" açıklamasında bulundu.⁴⁰

Irak Parlamentosu Türkmen Kitleleri, Irak'taki son gelişmelerle ilgili bildiri yayımladı. Yayımlanan bildiri, "Irak'ta siyasi anlaşmazlık nedeniyle Bağdat'ta yaşanan olaylardan dolayı tüm tarafları Irak'ın birliği ve toprak bütünlüğü için taviz vermeye ve sükûnete davet ediyoruz. Irak'ın egemenliği ve istikrarı herkesten önemlidir. Biz siyasi kitleler olarak uzlaşma ve diyalog yoluyla aklıselim bir şekilde hükûmeti kurabiliriz. Siyasi kilitlenme, vatandaşların isteklerini yerine getirme, yeni seçim yasası çıkarmak, Irak Ordusunu güçlendirmek, Irak için yeni bir anayasa yazmak ve yaşanan son olaylara çözüm bulmak için Bağdat, Necef veya Kerbük'te bütün siyasi partilerin katılımıyla ulusal toplantıya davet ediyoruz" ifadeleri yer aldı.⁴¹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Musul İl Başkanlığı tarafından Musul'daki siyasi gelişmeleri ve Türkmen bölgelerindeki son durumu ele almak üzere toplantı düzenlendi. Toplantıya, ITC Musul İl Başkanı Şehit Ganim başkanlık etti. Toplantıda, Musul'da Türkmenleri ilgilendiren konular masaya yatırıldı. Toplantıda ayrıca gelecek seçimlere hazırlanmak amacıyla Musul'daki Türkmenlerin seçmen kütüğünü güncellemesi ve seçmen kartlarının vatandaşlar tarafından alınması için çalışma başlatılması görüşüldü.⁴²

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, ITC Siyasi Büro üyeleriyle toplantı düzenledi. ITC Basın Bürosundan toplantıya ilişkin yapılan açıklamada, toplantıda son siyasi ve güvenlik gelişmelerinin yanı sıra 21 Temmuz'da Bağdat'ta Başbakan Mustafa Kazimi başkanlığındaki siyasi partilerin geniş katılımıyla gerçekleştirilen görüşme ele alındı. "ITC Başkanı,

39 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37961-turan-dan-hekim-e-tebrik-mesaji.html>

40 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/itc-baskani-turan-halihazirdaki-parlamento-feshedilmeli-h296980.html>

41 <https://earthiq.news/archives/120386>

42 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37863-itc-musul-il-baskanligi-nda-toplanti-duzenlendi.html>

ulusal güçlerin ve siyasi grup liderlerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıya katılımından söz ederek, ulusal sorunların anayasaya göre çözülmesine ilişkin görüşlerini dile getirdi” şeklinde açıklamada bulunuldu. ITC, Zaho ilçesine yapılan saldırı ile ilgili iki komşu ülke olan Irak ile Türkiye arasında ortak bir komisyon kurulmasını önerdiği ve gerçeğin ortaya çıkması için kapsamlı ve ciddi bir soruşturma yapılması gerektiğini belirtti. Açıklamada ayrıca, “Sosyal medyada Türkmen milletine yönelik kışkırtma çalışmaları, milletler arasındaki ilişkilere zarar vermekte, güvenliği ve toplumsal barışı tehdit etmektedir. Türkmenler, Irak’ı her alanda ayağa kaldırmak için fedakârlık yapmaya devam ediyor” ifadesi kullanıldı. Türkmenlerin, taraflar arasında saygıyı korumak adına ortak bir köprü olarak ilişkiler kurmaya devam edeceği kaydedildi.⁴³

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Siyasi Büro Üyesi Mardin Gökkaya, Kifri Kaymakamı Şamal Namık ve Kifri Polis Müdürü Davut Hüseyin ile görüştü. Görüşmeye ilişkin yapılan açıklamada, Kifri’de yerel yönetimde Türkmenlerin temsili ve ilçede yaşayan milletler arasındaki ilişkilerin korunması gibi konuların ele alındığı belirtildi. Gökkaya’ya görüşmede, ITC Kifri İlçe Başkanı Sezgin Bayatlı eşlik etti.⁴⁴

• Güvenlik

Kerkük Polis Müdürlüğü Sözcüsü Amir Nuri’nin yaptığı açıklamada, Kerkük’ün Penca Ali bölgesinde terör örgütü IŞİD’e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, bölgeden alınan istihbari bilgileri değerlendirerek adrese düzenlenen baskında 1 teröristin yakalandığı açıklandı.⁴⁵

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Türkiye’nin Musul Başkonsolosluğunu hedef alan saldırıya ilişkin mesaj paylaştı. Turan paylaştığı kınama mesajında, “Türkiye’nin Musul Başkonsolosluğuna yapılan saldırıyı şiddetle kınıyoruz. Bu tür saldırılar Irak’ın istikrarına ve komşu ülkeleri arasındaki ilişkilere zarar veriyor” ifadeleri kullanıldı. Irak makamlarının çağırısı üzerine dün düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi toplantısı sırasında, Türkiye’nin Musul Başkonsolosluğuna füzeli saldırı düzenlendiği ve başkonsolosluk binasının yakınına dört füze isabet ettiği bildirilmişti.⁴⁶

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Irak güvenlik güçleri tarafında Kerkük’ün güney kırsalında terör örgütü IŞİD’e yönelik başlatılan “Sert İrade” adlı operasyon kapsamında 1 teröristin yakalandığını çok sayıda silah ve mühimmatın ele geçirildiğini açıkladı.⁴⁷

43 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/itc-irak-ile-turkiye-arasinda-ortak-bir-komisyon-kurulmasini-onerdi-h296789.html>

44 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=452564506882237&set=pcb.452565060215515>

45 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37940-kerkuk-teki-deas-operasyonunda-1-terorist-yakalandi.html>

46 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37940-kerkuk-teki-deas-operasyonunda-1-terorist-yakalandi.html>

47 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37991-kerkuk-teki-deas-operasyonu-devam-ediyor.html>

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Oluşumlardan Sorumlu Bölge Bakanı ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Siyasi Büro Üyesi Aydın Maruf, Duhok'a bağlı Zaho ilçesindeki saldırıya ilişkin açıklamada bulundu. Maruf sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda, "Zaho'daki olaydan üzüntü duyduk ve bu olayda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza yüce Allah'tan rahmet ve ailelerine başsağlığı diliyoruz" ifadesini kullandı. "Türkiye Cumhuriyeti zor şartlarda Iraklıların yanında olmuştur" diyen Maruf, "Türkiye ile Irak ilişkileri, her zaman her dönemde önemli olmuştur. Terör örgütlerinin amaçlarından biri, tehdit oluşturma ve bölgede taraflar arasındaki ilişkileri, siyasi ve güvenlik istikrarını bozmaktır" ifadelere yer verdi.⁴⁸

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Türkmen Edebiyatçılar Birliği üyesi yazar ve edebiyatçı Cengiz Avcı'nın vefatı dolayısıyla başsağlığı mesajı yayımladı. Yayımlanan mesajda, Türkmen edebiyatı ve kültürüne emeği geçen Cengiz Avcı'nı vefatı bizleri derinden üzmüştür. Merhuma Allah'tan rahmet, ailesi ve sevenlerine baş sağlığı diliyorum" ifadeleri yer aldı.⁴⁹

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Kürdistan İslami Birliği (KİB) Başkanı Selahaddin Bahaddin, Bağdat'ta yaşanan olaylara ilişkin açıklamalarda bulundu. Bahaddin, olayları "kaos içinde kaos" olarak nitelendirerek, er ya da geç bu durumun Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne (IKBY) de taşınacağı uyarısında bulundu. Bahaddin, IKBY yetkililerinin Bağdat'ta çıkan gösteriler karşısında hiçbir planının olmadığını ileri sürerek IKBY'li yetkililere rasyonel bir siyaset izleme çağrısı yaptı.⁵⁰

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) ile ortak cumhurbaşkanı adayı belirleme konusunda bir uzlaşa sağlayamayan Kürdistan Demokrat Partisi (KDP), cumhurbaşkanı adayının IKBY Parlamentosunda belirlenmesini teklif etti. KDP müzakere heyeti adına Süleymaniye'ye giden Fuad Hüseyin, KYB Başkanı Bafel Talabani ile bir araya geldi. Ancak beş saat süren ikili görüşmede ortak bir cumhurbaşkanı adayı çıkarılması konusunda bir uzlaşa sağlanamadı. Konu hakkında açıklama yapan Irak Parlamentosu KDP Grup Başkanvekili Viyan Sabri, KYB ile yapılacak yeni toplantıda ortak bir aday belirlenmesi konusunun IKBY Parlamentosunda netleştirilmesini teklif edeceklerini söyledi.⁵¹

Kürdistan Adalet Cemaati (Komal) Başkanı Ali Bapir, beraberindeki bir heyetle 26 Temmuz'da Bağdat'a gitti. Bapir üç gün süren ziyarette, Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Par-

48 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/maruf-teror-orgutlerinin-amaci-istikrari-bozmaktir-h296723.html>

49 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=585950633098583&set=a.456698766023771>

50 <https://esta.krd/179327/>

51 <https://www.awene.com/detail?article=73535>

gaz şirketi Dana Gas'ın verilerine göre, Kor Mor gaz sahasında günlük 452 milyon metreküp gaz üretiliyor. Bölgedeki çalışmalar 2007'de Dana Gaz ile Hilal Petrol şirketlerinin Erbil yönetimi ile anlaşma imzalamasıyla başladı. İmzalanan anlaşma, Çemçemal ve Kor Mor gaz sahalarındaki gazın çıkarılması ve ihraç edilmesi konusunda şirketlere özel yetki veriyor.

IKBY tarafından çok sayıda tutuklunun şartlı tahliyesi durduruldu. IKBY'li yetkililerin, hapis cezasının üçte ikisini tamamlayarak tahliye hakkı kazanan çok sayıda gazeteci ve aktivistin şartlı tahliyesini durdurduğu belirtildi. 24 Temmuz'da açlık grevine başlayan ve "ulusal güvenliği tehlikeye atmakla" suçlanan 52 Kürt gazeteci ve aktivist, IKBY'nin Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı tarafından yönetilen Erbil'deki Yetişkin Reformu Hapishanesi'nde tutuluyor. Tutukluların, avukatlarıyla görüşmelerinin engellendiği basına yansırken, IKBY Genel Savcılığı Irak Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 331. maddesine göre şartlı salıverilme haklarının engellenmesi sebebiyle tutukluların açlık grevi yaptığı belirtiliyor.⁵⁸

• Ekonomik:

Zaho saldırısından sonra Duhok'a gelen turist sayısı azaldığı belirtiliyor. Derkar nahiye yetkilisi Dilşer Abdulsettar 27 Temmuz'dan itibaren bölgeye turist gelmediğini açıkladı. Konu ile ilgili olarak bölgede bulunan 21 köyün muhtarı Derkar nahiye yetkilisiyle buluştu. Toplantıda bölgenin yeniden huzura kavuşması tartışıldı. Toplantıda turizmin gelişmesi için PKK'nın bölgeden çıkması gerektiğinin altı çizildi. Derkar nahiyesi verilerine göre, Derkar bölgesinde 6 yayla bulunuyor ve yılda yaklaşık 500 bin turist bölgeyi ziyaret ediyor.⁵⁹

2022 yılının ilk çeyreğinde IKBY petrol satışından 252 milyon doların Türk şirketlerine kaldığı belirtildi. Raporlara göre IKBY petrol gelirinin yüzde 8'i Türk şirketlerin kazancı olarak kayda geçiyor. Türk şirketlerine ödenen para, borç ve boru hattının kira bedeli olarak ödeniyor.⁶⁰

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY Sağlık Bakanlığının resmî Facebook sayfasından yapılan açıklamaya göre, IKBY'de toplam Covid-19 vaka sayısı 460 bin 874'e yükseldi. Virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 7 bin 458'e ulaşırken, virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı 444 bin 597'ye ulaştı.⁶¹

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin, ilerleyen günlerde İran ve Suudi Arabistan dışişleri bakanlarıyla görüşeceklerini ifade etti. İran ile bu amaç doğrultusunda görüştiklerini belirten

58 <http://mezopotamyaajansi35.com/GUNCEL/content/view/178261>

59 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/2907202214>

60 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10753

61 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02eQzcXmr968i8ccHkZ74BYzucnrDckpQ1qCZCcKzoSh3ZsTpySiWzYJ4ZtgCdHEYyl&id=100064450459235

Hüseyin, iki bakanın da ziyareti için en uygun zamanı bulmaya çalıştıklarına değindi. Hüseyin'in açıklaması İran Dışişleri Bakanı Hüseyin Amir Abdullahiyan'ın Suudi Arabistan ile uzlaşma sürecini geliştirmeye hazır olduklarına dair sözlerinin ardından geldi. Abdullahiyan, Irak'ta şimdiye kadar gerçekleşen görüşmelerde ilerleme kaydedildiğini de ifade etti. Suudi Arabistan tarafından ise müzakerelerin siyasi ve kamu düzeyinde gelişmesine hazır oldukları belirtildi.⁶²

Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman, 26 Temmuz tarihinde Yunanistan'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Tarafların Avrupa'yı Asya ile bağlayacak deniz altı bir veri hattı oluşumu konusunda anlaştığı belirtildi. Yunanistan Başbakanı Kyriakos Mitsotakis ve Muhammed bin Selman'ın Avrupa'ya daha ucuz temiz enerji tedarik etmek için güç nakil şebekelerini bağlama ihtimalini de görüştüğü aktarıldı. Muhammed bin Selman, elektrik bağlantısı sağlandığı takdirde Yunanistan ve Avrupa'nın güneybatısına daha ucuz yenilenebilir enerji sağlayabileceklerini ifade etti. İki ülke arasında enerji ve askerî iş birliği başta olmak üzere anlaşmalar imzalandığı aktarıldı. İki liderin bölgesel gelişmeleri değerlendirdiği, ekonomik iş birliğine vurgu yaptığı belirtildi.⁶³

Muhammed bin Selman, Yunanistan'ın ardından Fransa'yı ziyaret ederek Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ile bir araya geldi. Muhammed bin Selman için Fransa'da düzenlenen karşılama töreninin sembolik önemi olduğu ifade edildi. İki liderin Avrupa'nın enerji ihtiyaçlarını ve diğer meseleleri görüştüğü belirtildi. Macron'un insan hakları meselelerini de gündeme getirmiş olabileceği ifade edildi. Muhammed bin Selman ve Macron'un ikili ilişkileri ve iş birliğini de değerlendirdiği aktarıldı.⁶⁴

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

BAE Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah bin Zayid Al Nahyan, İranlı mevkidaşı Hüseyin Amir Abdullahiyan ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Görüşmede ikili ilişkilerin geliştirilmesinin yollarının ve iki ülkeye de fayda sağlayacak iş birliği alanlarının değerlendirildiği belirtildi. İki bakanın çeşitli bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında fikir alışverişinde bulunduğu aktarıldı.⁶⁵ Abdullah bin Zayid, Romanya Dışişleri Bakanı Bogdan Lucian Aurescu ile de bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Görüşmede ikili ilişkilerin nasıl geliştirilebileceğine odaklanıldı. İki bakanın bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında fikir alışverişinde bulunduğu belirtildi. Tarafların özellikle enerji piyasasının istikrarının sağlanmasına odaklandığı ifade edildi. İki ülke arasındaki iş birliğine vurgu yapıldığı aktarıldı.⁶⁶

62 <https://dohaneews.co/iraq-preparing-to-host-public-meeting-between-iran-saudi-fms/>

63 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-crown-prince-heads-greece-france-tuesday-spa-2022-07-26/>

64 <https://www.arabnews.com/node/2131791/saudi-arabia>

65 <https://www.wam.ae/en/details/1395303069655>

66 <https://www.wam.ae/en/details/1395303069790>

• Katar

Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Kasapoğlu, Katar'a ziyarette bulunarak Emir Yardımcısı Şeyh Abdullah bin Hamad Al-Thani ile bir araya geldi. Tarafların özellikle gençlik ve spor alanlarında ikili iş birliğini geliştirme üzerine görüştüğü aktarıldı. Kasapoğlu, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İslami Dayanışma Oyunu davetini Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad Al Thani'ye iletti. Etkinliğin 9-18 Ağustos tarihleri arasında Konya'da gerçekleşeceği belirtildi.⁶⁷

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Thani, Çad Askerî Geçiş Konseyi Başkanı Mahamat Idriss Deby ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Tarafların bölgesel ve uluslararası gelişmeleri değerlendirdiği belirtildi. Görüşme hakkında daha fazla detay verilmediği, Doha'da Çad'daki siyasi sorunun çözülmesi için müzakerelerin devam edeceği ifade edildi.⁶⁸

• Kuveyt

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf el-Ahmed el-Cabir el-Sabah tarafından yayımlanan kraliyet kararname ile ülkenin yeni başbakanı emirin en büyük oğlu Şeyh Ahmed Nevaf el-Ahmed el-Sabah olarak belirlendi. Şeyh Ahmed'in daha önce başbakan yardımcılığı ve içişleri bakanı görevini yürüttüğü aktarıldı.⁶⁹

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al-Sabah ve İranlı mevkidaşı Hüseyin Amir Abdullahiyan arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Görüşmede ikili ilişkiler üzerine konuşulduğu, bölgesel ve küresel gelişmelerin değerlendirildiği aktarıldı.⁷⁰

• Umman

Umman'ın 2040 Vizyonu kapsamında Yatırım ve İhracat Kalkınması Ulusal Programı'nın yatırımcı ikamet programının ikinci aşamasını açıklayacağı ve ülkeye daha fazla yatırım çekmeyi hedeflediği belirtildi. Ülkede daha çok yabancı yatırım sağlanması adına pek çok sektörde uzun dönemli vize sağlanmasının gündeme geldiği aktarıldı. Bakanlar Kurulu tarafından kararın onaylanmasının ardından daha fazla yatırımcının Umman'a gelerek uzun süreli ikametgâh izninin faydalarından yararlanabileceği duyuruldu. Yatırımcı İkametgâh Programı kapsamında Umman'da uzun dönemli ikametgâh verilebileceği ve özellikle yatırımcıların ülkeye çekilmeye çalışıldığı belirtildi.⁷¹

Dhofar'daki Umman Ticaret ve Sanayi Odası (Oman Chamber of Commerce and Industry-OC-CI) birimi ile iş birliği hâlinde Umman'daki ABD Büyükelçiliğinde Umman-ABD serbest ticaret anlaşmasına yönelik bir görüşme gerçekleştirildi. ABD Büyükelçiliğinde siyasi ve ekono-

67 <https://dohanews.co/turkeys-erdogan-invites-qatars-amir-to-attend-islamic-solidarity-games/>

68 <https://dohanews.co/qatars-amir-holds-phone-call-with-top-chad-military-official-amid-ongoing-talks/>

69 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3046998&Language=en>

70 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3047160&Language=en>

71 <https://www.zawya.com/en/world/middle-east/long-term-visa-likely-for-more-sectors-in-oman-aod0a5qb>

mik kısım şefi Zia Ahmed, serbest ticaret anlaşmasının ticari ilişkiler ve iki ülke arasındaki ekonomik iş birliği açısından çok önemli olduğunu ifade etti. ABD Büyükelçiliğinde Ticari Yetkili Başkanı Gary Schumann ise serbest ticaret anlaşması ile iki ülke arasındaki ticaretin %40 büyüme yaşadığını belirtti. Serbest ticaret anlaşmasının çeşitli alanlarda yeni yatırım fırsatları oluşturduğu ifade edildi.⁷²

• Bahreyn

Bahreyn Kralı Hamad bin İsa el-Halife'nin diplomatik ilişkiler danışmanlığını yürüten Şeyh Halid bin Ahmed bin Muhammed el-Halife, İsrail'in Bahreyn Büyükelçisi Eitan Na'eh'i makamında ağırladı. Şeyh Halid bin Ahmed, iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişimine ve sürecine vurgu yaptı. Görüşmede iki ülkenin de çıkarları doğrultusunda iş birliğinin geliştirilebileceği belirtildi. Tarafların bölgesel ve uluslararası gelişmeleri de değerlendirdiği aktarıldı.⁷³

• Yemen

ABD'nin Yemen Özel Temsilcisi Tim Lenderking'in ateşkes anlaşmasının genişlemesine, uzatılmasına ve yenilenmesine yönelik görüşmelerde bulunmak için Riyad ve Amman'ı ziyaret edeceği belirtildi. Ateşkesin yenilenmesinin fayda getireceği, Yemenliler için kapsamlı bir barış süreci ve kalıcı bir ateşkes sağlanmasına katkı sağlayabileceği aktarıldı. Lenderking'in ziyaretlerinin ABD Başkanı Joe Biden'ın Suudi Arabistan ziyaretinin ardından gerçekleşecek olması dikkat çeken noktalardan biri oldu.⁷⁴

Son zamanlarda Yemen'de İran destekli Husilerin kontrolü altında olan bölgelerde protestolar gerçekleştirildiği görüldü. Husilerdeki yozlaşmaya ve insanlara karşı davranışlarına karşı halkın protesto gösterisi düzenlediği belirtildi. Yemenli kaynakların aktardığına göre Husilerin baskıya ve halkı gasp etmeye devam ettiği, insanların ise buna karşılık Sana, Ibb, Dhamar, Hudeyde ve diğer şehirlerde protesto düzenlediği aktarıldı.⁷⁵

■ KUZAY AFRIKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır'da "terörist oluşum" olarak kabul edilen Müslüman Kardeşler, geniş halk desteğine rağmen siyasi mücadeleyi bıraktığını açıkladı. Müslüman Kardeşler örgütünün Rehberlik Konseyi Başkanlığı görevini vekâleten yürüten İbrahim Munir, Reuters haber ajansına verdiği röportajda "Siyasi partiler arasındaki seçimler devlet tarafından organize edilse bile biz güç mücadelesini reddediyoruz. Bu tamamen bizim tarafımızdan reddedilmektedir" sözle-

72 <https://timesofoman.com/article/119523-oman-us-hold-joint-meet-on-free-trade-agreement>

73 <https://www.bna.bh/en/HMKingsDiplomaticAdvisorreceivesIsraeliAmbassador.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDpmfu9IRB1uwAyDxVTCnPLE%3d>

74 <https://www.al-monitor.com/originals/2022/07/bidens-yemen-envoy-heads-region-press-truce-extension>

75 <https://english.aawsat.com/home/article/3782076/yemenis-return-streets-protest-houthi-violations>

riyle kararı açıklamıştır. Mısır'da 1928 yılında kurulan İslami hareketin şiddeti reddettiğini de vurgulayan Munir “(şiddeti) tamamen reddediyoruz ve bunu Müslüman Kardeşler’in ideolojisinin dışında olduğunu düşünüyoruz. Sadece şiddet ve silah kullanımı değil, Mısır’da güç için herhangi bir biçimde mücadeleyi reddediyoruz” diyerek sandığa gitmeyeceklerinin altını çizmiştir. Müslüman Kardeşler 2020 yılında terörist oluşumlar listesine dâhil edilmişti.⁷⁶

Hindistan’ın Mısır Büyükelçisi Ajit Gupte, Kahire’de toplanan Mısır-Hindistan İş Adamları Konseyinin 5. toplantısında, Hintli şirketlerin gelecek yıllar içerisinde Mısır’a 700 milyon dolar değerinde yatırım yapmayı planladıklarını belirtmiştir. Cumhurbaşkanı Abdülfettah el-Sisi’nin liderliğinde Mısır’ın Hintli firmalar için cazip bir pazar hâline geldiğini belirterek Mısır’ın aynı zamanda Hindistan’ın 3,15 milyar dolarlık yatırımı açısından bölgenin en önemli ülkelerinden biri olduğunu da sözlerine eklemiştir.⁷⁷

Mısır lirası dolar karşısında 2016 yılının aralık ayında gördüğü tüm zamanların en düşük değerine (19.3) yaklaşmıştır. 1 Amerikan doları 19 Mısır lirası üzerinden işlem görmüştür. Mart ayından bu zamana Mısır lirasında %22’lik bir değer kaybı gerçekleşmiştir.⁷⁸

• Libya

ABD’nin Trablus Büyükelçisi ve Libya Özel Temsilcisi Richard B. Norland, Libya Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Abdulhamid Dibeybe ve Tobruk’taki Temsilciler Meclisi tarafından Başbakan atanan Fethi Başağa’nın şiddetten kaçınmak ve ülkede sükûnet yollarının bulunması konusunda kararlı olduklarını bildirmiştir. ABD’nin Trablus Büyükelçiliğinin Twitter hesabından yapılan paylaşımda, Büyükelçi Norland’ın, Dibeybe ve Başağa ile telefon görüşmesi gerçekleştirdiği belirtilmiştir. Açıklamada, Norland’ın “Bu akşam Dibeybe ve Başağa ile yaptığım telefon görüşmelerinde son trajik ölümlerin ardından sükûnetin sağlanması ve şiddetten kaçınılması konusunda kararlı olduklarını duymuş olmam beni cesaretlendirdi” ifadesine yer verilmiştir.⁷⁹

Libya Petrol ve Gaz Bakanı Muhammed Ahmed Oun, Libya’nın günlük petrol üretiminin 1 milyon 25 bin varile yükseldiğini belirtmiştir. Bakan Oun, 2022’nin ilk çeyreğindeki kesintilerden önce ortalama günlük üretimin 1,3 milyon varil olduğunu belirterek, “10 gün içinde petrol üretimin günlük 1,2 milyon varile yükselmesini bekliyoruz” ifadelerini kullanmıştır.⁸⁰

⁷⁶ <https://tr.euronews.com/2022/07/29/misirin-terorist-listesindeki-musluman-kardesler-siyasetten-cekildigini-duyurdu>

⁷⁷ <https://www.middleeastmonitor.com/20220727-india-firms-to-pump-700m-investments-in-egypt-over-next-few-years/>

⁷⁸ <https://www.timesofisrael.com/egyptian-pound-crashes-to-near-all-time-low-as-inflation-soars/>

⁷⁹ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdnin-trablus-buyukelcisi-basbakan-dibeybe-ve-basaga-siddetten-kacinmada-kararli-/2644876>

⁸⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-nin-gunluk-petrol-uretimi-yeniden-1-milyon-varilin-ustune-cikti/2646057>

Birleşmiş Milletler (BM), Libya Özel Temsilcisi Stephanie Williams'ın temmuz sonunda görevinden ayrılacağını duyurmuştur. BM Genel Sekreteri Sözcü Yardımcısı Ferhan Hak, BM'nin New York'taki merkezinde düzenlediği basın toplantısında, mümkün olan en kısa sürede Williams'ın görevine yeni birini getirmek için çalıştıklarını ancak şu anda belli bir isim olmadığını söylemiştir.⁸¹

New York'taki BM Genel Merkezinde yapılan BMGK oturumunda 15 konsey üyesi ülkeden 12'si Libya'daki BM misyonunun görev süresinin 31 Ekim'e kadar 3 ay daha uzatılmasını onaylarken Gana, Kenya ve Gabon ise çekimser kalmıştır. İngiltere tarafından hazırlanan "2647" sayılı Karar'da "tüm taraflara siyasi süreci veya 23 Ekim 2020'de varılan ateşkese baltalayacak her türlü eylemden kaçınmaları" çağrısı yapılmıştır. BMGK'nin kararında "Libya'da askerî bir çözüm bulunmadığı" vurgulanarak ilgili tüm taraflar "Güvenlik Konseyinin 1970 (2011) Kararı uyarınca Libya'ya uygulanan silah ambargosuna tam olarak uymaya" çağrılmıştır.⁸²

• Tunus

Tunus'ta 25 Temmuz'da yeni anayasa için referandum gerçekleşmiştir. Seçim sandıklarının kapanmasının ardından resmî katılım oranı %30,5 olarak açıklanmıştır. Fakat bu durumun şaibeli olduğuna dair bazı yorumlar mevcuttur. Diğer bazı kurumlar katılım oranının %25-27 arasında değiştiğini dile getirirken sandıklar kapanmadan önce ani bir oy artışı olduğu dile getirilmekte ve bunun seçimin güvenilirliğiyle ilgili bazı soru işaretleri oluşturduğuna değinilmektedir. Yüksek Seçim Kurulu ise oyların %94,6'sının anayasaya "evet" şeklinde olduğunu açıklamıştır. Öte yandan referandumda seçim gözleme görevini yerine getiren Tunuslu sivil toplum kuruluşu Tunus Adil ve Demokratik Seçimler Derneği (ATID), referandum sırasında birçok seçim ihlali kaydettiklerini açıklamıştır. Kays Said ise referanduma ilişkin yaptığı konuşmada referanduma sunulan yeni anayasanın ardından seçim yasasını da yenileyeceklerini söylemiştir.⁸³

Tunus'taki referanduma ilişkin yazılı açıklama yapan ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken, yeni anayasa referandumunun düşük bir katılım oranıyla gerçekleştiğini vurgulayarak birçok Tunusluyla beraber bu yeni anayasanın Tunus demokrasisine zarar vereceği, insan haklarına ve temel özgürlüklere olan saygıyı zedeleyeceğine dair endişeleri paylaşıyor demıştır. Açıklamada aralık ayında gerçekleşecek milletvekili seçimleri için geniş katılımlı ve anayasa referandumunu boykot edenleri de dâhil edebilecek bir seçim yasasını salık verdiklerini dile getirmiştir.⁸⁴ Açıklamaya Kays Said'den de tepki gelmiştir. Said yaptığı açıklamada iç işlerine

81 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-libya-ozel-temsilcisi-williams-ay-sonunda-gorevinden-ayrilacak/2649275>

82 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bmgk-libyadaki-bm-misyonunun-gorev-suresini-3-ay-daha-uzatti/2648198>

83 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-said-den-yeni-secim-yasasi-mesaji/2645227>

84 <https://www.state.gov/tunisia-july-25-referendum/>

her türlü müdahaleyi reddettiklerini söylemiştir.⁸⁵ Ayrıca ABD Büyükelçiliği önünde de bazı protestolar düzenlenmiştir. Nahda lideri Raşid Gannuş yaptığı açıklamada, Tunus halkının darbeyi bertaraf etmek için “Türk tarzı” adını verdiği bir fırsatı kaçırdıklarını dile getirmiştir.⁸⁶

• Cezayir

Cezayir Bankalar Birliği, İspanya ile ticari ilişkileri donduran kararın iptal edildiğini duyurmuştur. Kararla birlikte İspanyol şirketler Cezayir’e ihracata devam edebileceklerdir.⁸⁷

Cezayir Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra, Suriye rejimi Dışişleri Bakanı Fyasal Mikdad ile Şam’da gerçekleştirdiği ortak basın toplantısında, Suriye’nin Arap Birliğinden dışlanmasını eleştirerek, Suriye’nin yokluğunun müşterek Arap çalışmaları açısından zararlı olduğunu dile getirmiştir. Mikdad ise Cezayir’in kriz zamanlarında Suriye halkının yanında yer aldığını belirtmiştir. Mikdad ayrıca Suriye’nin ana amacının Arap dayanışmasını güçlendirmek ve ortak problemlere karşı birlikte mücadele etmek olduğunu belirtmiştir.⁸⁸

Cezayirli yetkililer Cezayir’in Nijer ve Nijerya ile Trans-Saharan Doğalgaz Boru Hattı projesinin başlaması için bir mutabakat anlaşmasının imzalandığını duyurmuştur.⁸⁹

• Fas

Fas Kralı 6. Muhammed, Cezayir ile diplomatik ilişkilerin onarılması için çağrıda bulunmuştur. Kral Muhammed, tahta çıkışının 22. yıl dönümü münasebetiyle yaptığı konuşmada, “Fas ve Cezayir’in iki kardeş halk olarak normal ilişkiler kurmak için el ele çalışabilmesi için Cezayir ile çalışmayı arzu ediyoruz” ifadelerini kullanmıştır. Kral ayrıca, “Bir kez daha vurgulamak istiyorum ki Fas ve Cezayir’i ayıran sınırlar bu kardeş halkların birbirini anlamasına ve birbiriyle etkileşimine hiçbir zaman engel değil” demiştir. Kral Muhammed, Faslıları Cezayirli kardeşlerine karşı kardeşlik, dayanışma ve iyi komşuluk ruhunu korumaya çağırmış, iki ülkeyi komşudan daha fazlası olarak nitelendirmiş ve Cezayir’in güvenlik ve istikrarının Fas’ın güvenlik ve istikrarının bir parçası olduğunu ifade etmiştir.⁹⁰

85 <https://www.middleeastmonitor.com/20220730-tunisia-rejects-foreign-criticism-interference-in-internal-affairs/>

86 <https://www.middleeastmonitor.com/20220801-ghannouchi-tunisians-missed-opportunity-to-overthrow-the-coup-the-turkish-way/>

87 <https://www.middleeastmonitor.com/20220729-algeria-resumes-trade-exchanges-with-spain/>

88 <https://www.middleeastmonitor.com/20220726-algeria-foreign-minister-calls-for-syrias-return-to-arab-league/>

89 <https://www.middleeastmonitor.com/20220729-algeria-concludes-a-mou-to-start-the-implementation-of-the-trans-saharan-gas-pipeline/>

90 <https://www.middleeastmonitor.com/20220731-morocco-king-calls-to-restore-ties-with-brotherly-algeria/>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(25-31 TEMMUZ 2022)

• Kutsal Kader ve Kaybedilen Haysiyet: Irak 2022’de

Rusya’nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUIK) sayfasında yayımlanan “[Kutsal Kader ve Kaybedilen Haysiyet: Irak 2022’de](#)” başlıklı değerlendirme yazısında Irak’taki uzun süreli siyasi krize yol açan nedenler alt başlıklarla ayrıntılı şekilde incelemiştir. Makalenin yazarı Rusya Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü Arap ve İslam Araştırmaları Merkezi kıdemli araştırma görevlisi Ruslan Mamedov’a göre, Saddam sonrası Irak koşullarında, ülkenin başbakanının ve kabinesinin yeri, iktidar mimarisinde kilit bir konum hâline geldi: “10 Ekim 2021’de, yasal sürenin altı ay öncesinde gerçekleştirilen olağan parlamento seçimlerini Mukteda es-Sadr liderliğindeki Sadr hareketi olan “Sairun” kazandı. Cumhurbaşkanı seçmek için yapılan üç başarısız girişimin ardından Sadr, hükûmetin kurulmasından vazgeçerek siyasi rakiplerine 31 Mart’tan başlayarak 40 gün verdi. Hedeflerine ulaşamayan ve hükûmetin kurulması için gerekli desteği alamayan Sadr, bir ultimatoy yayımladı. Siyasi güçler bir uzlaşma bulamazsa, Sadr milletvekillerini meclisten çekecek. Ve böylece, 12 Haziran’da Mukteda Sadr, parlamentodaki 73 milletvekilinin istifasına karar verdi. Ancak Irak’ın siyasi liderleri, Mukteda es-Sadr’a sadık milletvekillerinin yerine yeni milletvekillerinin yemin etmesinden bir ay sonra bile uzlaşma sağlayamadı. Analiste göre, riskler açık: “Sadr yanlılarının siyasi alandan çıkması harekâtın popülaritesini kaybetmesi anlamına gelmiyordu ve parlamentoda meşruiyet ve siyasi temsil sorunu çok keskin bir hâl aldı: “Siyasi liderlerin bir kısmı, Sadrlılar olmadan istikrarlı bir hükûmet kurmanın zor olacağını söyledi. Kürt siyasi güçlerinin aday üzerinde anlaşamaması nedeniyle bir sonraki adım olan Irak cumhurbaşkanının seçilmesi henüz gerçekleşmedi.” Uzman, Irak’ta ortaya çıkan siyasi krizin çözülmesiyle ilgili öngörülerini şu şekilde açıkladı: “Potansiyel olarak, Irak Şiilerinin ruhani lideri Ali el-Sistani’nin ofisi siyasi duruma müdahale edebilir. Daha önce, tüm siyasi güçlere eşit mesafede bulunan Irak Şiilerinin dinî liderinin eylemleri ve açıklamaları, durumun istikrara kavuşturulmasına katkıda bulunmasının yanı sıra özellikle kriz zamanlarında ülkenin siyasi seçkinlerini etkiledi.” Analiste göre, aksi hâlde, mevcut hükûmet “görevlerini yerine getirmeye” devam edecek ve bu da krizin sürdürülmesine, yeni erken seçimlerin başlamasına yol açacak. Mamedov, bu noktada Irak’ta siyasi tansiyonun yükselebileceğine dair uyarıda bulundu.

• ABD, Suudilere Yemen’deki Taahhütlerini Hatırlattı

Biden, Yemen’deki ateşkesi uzatmak ve Husi isyancılarıyla sürdürülebilir bir anlaşma olasılığını müzakere etmek için özel temsilcisi Tim Lenderking’i Suudi Arabistan’a göndermesi

Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. “Nezavismaya” gazetesinin 26 Temmuz sayısında yayımlanan [“ABD, Suudilere Yemen’deki Taahhütlerini Hatırlattı”](#) uzman görüşlerini içeren yazıda söz konusu haber, “Riyad’a kırılğan ateşkesi uzatmayı düşünmesi teklif edildi” ifadeleriyle değerlendirildi. Yazıda görüşlerine başvuru Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi uzmanı Kiril Semyonov, Suudi Arabistan ve İran arasındaki görüşmelerin Yemen krizine hiçbir etkisi olmadığı görüşünü savundu: “Husilerin, İran’ın daha küresel vizyonuyla ve Ortadoğu’daki durumla ve rolleriyle hiçbir şekilde örtüşmeyen kendi amaç ve hedefleri vardır.” Uzmana göre, Husilerin Yemen dosyasıyla ve savaş sonrası durumlarıyla ilgili daha dar sorumlulukları vardır: “Gelecek durum Husilere, hangi mevkinin teklif edileceğine, iktidarda kalıp kalamayacaklarına ve bu gücü kimlerle paylaşacaklarına bağlıdır.” Analist, Yemen diyalog görüşmelerinin Tahran ile değil, Husiler ve diğer Yemen içi oyuncularla yürütülmesinin büyük önem taşıdığını ifadelerine ekledi.

• İsrail’in Açıklamalarının Arkasında Ne Var?

İsrail Savunma Bakanı Benny Gantz’ın, ülkesinin İran’ın nükleer programına karşı bir saldırı başlatabileceği uyarısında bulunması Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. “Gazeta. RU” haber sitesinde yayımlanan [“İsrail’in Açıklamalarının Arkasında Ne Var?”](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıya göre, Gantz “İran, sadece İsrail devletinin belirli bir sorunu değil, tüm dünyanın sorunudur. Atomu kontrol altına almak için saldırabiliriz” ifadelerini kullanmıştır. Yazıda görüşlerine başvuru Rusya Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü Yakın ve Ortadoğu Ülkeleri Araştırma Merkezi Kıdemli Araştırma Görevlisi Vladimir Sajin’e göre iki devlet arasında büyük çaplı bir savaş olası değildir: “İsrail, ABD’nin yardımıyla İran’ın nükleer altyapılarına herhangi bir şekilde saldırabilir ancak söz konusu saldırıların büyük çaplı savaşa dönüşmesi çok muhtemel görünmüyor. İran topraklarına kimse inmeyecek çünkü burası Irak değil. İran Ordusu bazı kaynaklara göre 700-800 bin artı direniş gücünden oluşuyor. İran’a karşı geleneksel bir kara savaşı yürütmek mümkün değildir.” Analist, Tahran’ın ana hedefinin nükleer bomba üretimi değil, nükleer bilim ve teknolojide, gerekirse birkaç ay içinde silah üretmelerini sağlayacak bir gelişme düzeyine ulaşmak olduğunu ifade etti: “Çünkü aslında nükleer silahlar olmadan bile İran rakiplerini tehdit edebilir.” Tartışmanın diğer katılımcısı olan doğu bilimci Sergey Demidenko da coğrafya ve bir dizi teknik nedenden dolayı İran ve İsrail arasında tam ölçekli bir askerî çatışmanın mümkün gözükmediği görüşünü savundu: “İran ve İsrail arasında, ortak bir sınırları olmadığı için düzenli savaşların gerçekleştirilmesi zordur. Irak, Suriye veya Ürdün üzerinden savaşmak da kolay değildir. Ayrıca hava operasyonları gerçekleştirmek için Irak veya Ürdün üzerinden uçmak gerektiği için Tel Aviv’e böyle bir fırsatın sunulmayacağı muhtemeldir.” Analiste göre, iki veya üç saldırı bile İran nükleer programı sorununu çözmeyecektir: “Nitekim çok sayıda büyük ölçekli tesisler hava savunmasıyla korunmaktadır. Bu nedenle İsrail yönetiminin açıklamaları, İran’ın nükleer programını durdurma konusundaki kararlılıklarını göstermek için propaganda olarak değerlendirilebilir.

Demidenko, İsrail güçlerinin, yüksek rütbeli Devrim Muhafızları subaylarını ortadan kaldırmak için Suriye topraklarına özel operasyonlar yapabileceği ihtimalini de göz ardı etmedi. İran nükleer anlaşmasına ilişkin görüşmelere de dikkat çeken uzmana göre, taraflar önceki yıllarda somut sonuçlara ulaşmadığı için söz konusu anlaşma «sonsuz kadar» devam edebilir: “İranın muhtemelen nükleer silah üretecek herhangi bir teknolojik yeteneği yoktur. İranlı yetkililer 2003 yılında Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Anlaşmasını imzaladıklarında nükleer bir cephane geliştirmekle suçlandılar. Ancak tek bir denetim bu gerçeği doğrulamadı.”